

საქართველოს გაერთიანებული სახელმწიფოს და სოფლის მეურნეობის მინისტრი

ბრძანება N 2-598

09/07/2020

ქ. თბილისი

მესტიის მუნიციპალიტეტში, შპს „დარჩის“ მდ. დარჩ-ორმელეთზე ჰიდროელექტროსადგურის (დარჩი ჰესი - 18 მგვტ) მშენებლობასა და ექსპლუატაციაზე გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემის შესახებ

გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიღების მიზნით, შპს „დარჩის“ მიერ წარმოდგენილია მესტიის მუნიციპალიტეტში, მდინარე დარჩ-ორმელეთზე (მდ. ნენსკრას მარჯვენა შენაკადზე) 18 მგვტ სიმძლავრის ჰიდროელექტროსადგურის (დარჩი ჰესი) მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პროექტის გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიში და კანონით გათვალისწინებული თანდართული დოკუმენტაცია, რაზეც სამინისტრომ უზრუნველყო საექსპერტო კომისიის შექმნა და წარმოდგენილი დოკუმენტაციის სამინისტროს ოფიციალურ ვებგვერდზე და მესტიის მუნიციპალიტეტის აღმასრულებელი და წარმომადგენლობითი ორგანოს საინფორმაციო დაფებზე განთავსება.

შპს „დარჩის“ მიერ 2019 წლის 26 თებერვალს (წერილი N3025), სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით, სამინისტროში წარმოდგენილი იყო მესტიის მუნიციპალიტეტში, მდინარე დარჩ-ორმელეთზე (მდ. ნენსკრას მარჯვენა შენაკადზე) 18 მგვტ სიმძლავრის ჰიდროელექტროსადგურის (დარჩი ჰესი) მშენებლობისა და ექსპლუატაციის სკოპინგის ანგარიში, რაზეც სამინისტროს მიერ სკოპინგის პროცედურის შედეგად განსაზღვრული და დადგენილი იქნა დაგეგმილი საქმიანობის გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი და გზშ-ის პროცესში დეტალურად შესასწავლი საკითხები (ბრძანება N2-372; 01.05.2019).

გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიღების მიზნით წარმოდგენილ გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშში განხილულია საპროექტო „დარჩი ჰესის“ ინფრასტრუქტურის განთავსებისა და ტიპის ალტერნატიული ვარიანტები. პროექტის მიხედვით სათავე კვანძის განთავსების ნიშნული შერჩეული იქნა ტოპოგრაფიული პირობების, ფუძის გრუნტების მახასიათებლების და სხვა ფაქტორების გათვალისწინებით. აღნიშნულიდან გამომდინარე, უპირატესობა მიენიჭა არარეგულირებად, ბუნებრივ ჩამონადენზე მომუშავე დერივაციული ტიპის ჰიდროელექტროსადგურს. ანგარიშში ასევე განხილულია არაქმედების ალტერნატივა.

გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიღების მიზნით წარმოდგენილი გზშ-ის ანგარიშით დგინდება, რომ „დარჩი ჰესის“ მშენებლობის და ექსპლუატაციის პროექტის განხორციელება დაგეგმილია მესტიის მუნიციპალიტეტში, ხაიშის თემში სოფ. ლუხის

მიმდებარე ტერიტორიაზე (ძალური კვანძიდან უახლოესი მანძილი მოსახლემდე შეადგენს დაახლოებით 400-450 მეტრს).

გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიღების მიზნით წარმოდგენილი პროექტის მიხედვით ჰიდროელექტროსადგურის მოწყობა დაგეგმილია მდინარე დარჩი-ორმელეთის ხეობაში ზღვის დონიდან 935-701 მ. ნიშნულებს შორის. ჰესის შემადგენლობაში გათვალისწინებულია შემდეგი ძირითადი ნაგებობები:

- ბეტონის დაბალდაწნევიანი, გრავიტაციული, წყალსაშვიანი კაშხალი.
- ორმალიანი გამრეცხი რაბი.
- თევზსავალი.
- წყალმიმღები კვანძი.
- სალექარი.
- სადერივაციო მილსადენი (სალექარიდან გვირაბამდე).
- გვირაბი გამთანაბრებელი რეზერვუარით.
- სადაწნეო მილსადენი (გვირაბის გამოსასვლელიდან ჰესის შენობამდე).
- ჰესის შენობა (პელტონის ტიპის ორი ტურბინით) დამხმარე ნაგებობებით.
- ტურბინებში გადამუშავებული წყლის გამყვანი არხი.
- სატრანსფორმატორო ქვესადგური და ელექტროგადამცემი ხაზი.

გარდა აღნიშნულისა, სამშენებლო სამუშაოები გულისხმობს საპროექტო დერეფანში მისასვლელი გზების მოწყობა-მოწესრიგებას, დროებითი სამშენებლო ინფრასტრუქტურის მოწყობას, მიწის სამუშაოებს სათავის, ძალური კვანძის და სადერივაციო-სადაწნეო მილსადენის განთავსების დერეფანში, ასევე მუდმივი ნაგებობების სამშენებლო სამუშაოებს და სხვა.

წარმოდგენილი დოკუმენტაციით დგინდება, რომ დარჩი ჰესის სათავე ნაგებობა მოეწყობა მდინარე დარჩი-ორმელეთზე, ზღვის დონიდან 927,5-929,5 მ. ნიშნულებზე (მდინარის კალაპოტის ფსკერის ნიშნული სათავე ნაგებობის დამბის მოწყობის უბანზე). საპროექტო დარჩი ჰესის მიერ ქვემო ბიეფში გასატერებელ ეკოლოგიურ ხარჯად განისაზღვრა 0,73 მ³/წმ-ი. სათავე ნაგებობის გასწორში მდინარის მარჯვენა სანაპიროს ეროზიისაგან დაცვის მიზნით გათვალისწინებულია საყრდენი კედლის მოწყობა, ხოლო მარცხენა სანაპიროზე განთავსებული იქნება სათავე ნაგებობის ინფრასტრუქტურა და სალექარი, რაც უზრუნველყოფს მარცხენა სანაპიროს დაცვას. პროექტის მიხედვით, მდინარის მარჯვენა ფერდზე დაგეგმილია რკინაბეტონის კონსტრუქციის (32 სიგრძის და მიწის ზედაპირიდან 5 მ. სიმაღლის კედელი) მოწყობა, რომელიც განთავსდება კლდოვან ქანებში.

გზმ-ის ანგარიშში მოცემული ინფორმაციით, დამბა მოეწყობა მდინარის კალაპოტის მარჯვენა ნაწილში. დამბის სრული სიგრძე იქნება (წყალგამტარი ფრონტის სიგრძე თევზსავალის სიგანის და გამყოფი ბურჯის სიგანის ჩათვლით) 24 მეტრი, სიგანე (ენერჯის ჩამქრობი ჭის ჩათვლით) 14,45 მეტრი. დამბის ქიმის სიმაღლე, მდინარის კალაპოტის გასაშუალებული ნიშნულიდან (928,5 მ) შეადგენს 3,5 მეტრს. სრული სიმაღლე შეადგენს 9,5 მეტრს. დამბის კბილის ჩაღრმავება (ზედა ბიეფში - 2 მ, ქვედა ბიეფში - 6 მ.) განსაზღვრულია საინჟინრო-გეოლოგიური პირობების და გარეცხვის სიღრმის გათვალისწინებით. დამბა წარმოადგენს პრაქტიკული მოხაზულობის უვაკუუმო წყალსაშვს, რომლის გამტარუნარიანობა შეადგენს - 128 მ³/წმ-ს. გამრეცხი ორმალიანი (თითოეული ძალის სიგანე 6 მ.) რაბის მოწყობა გათვალისწინებულია მდინარის მარცხენა ნაპირთან, წყალმიმღების მიმდებარედ.

გზმ-ის ანგარიშში კაშხლის წყალსაშვიანი ნაწილის და გამრეცხი რაბის გამტარუნარიანობა გაანგარიშებულია ცალ-ცალკე. შესაბამისად, განხილულია პრაქტიკული მოხაზულობის უვაკუუმო წყალსაშვი და ფართოზღურბლიანი წყალსაშვი. წყალმიმღები ხვრეტების შემდეგ იწყება წყალმიმღებიდან სალექარზე გადამყვანი უბანი, რომელიც წარმოადგენს მართკუთხა კვეთის სწორხაზოვან არხს (სიგრძე 20 მეტრი, სიგანე 5 მეტრი).

ჰესის ტურბინებში შეწონილი ნაწილაკების მოხვედრის თავიდან აცილების მიზნით, მდინარის მარცხენა სანაპირო ტერასაზე გათვალისწინებულია პერიოდული ჰიდრაულიკური გარეცხვის ერთკამერიანი სალექარის მოწყობა.

პროექტის მიხედვით, სათავე ნაგებობის შემადგენლობაში გათვალისწინებულია თევზამრიდისა და საფეხურებიანი თევზსავალის მოწყობა. პროექტი ითვალისწინებს ეარლიფტის მეთოდზე დაფუძნებული თევზამრიდის მოწყობას, რომელიც მნიშვნელოვნად ამცირებს ტურბინის წყალმიმღებში თევზის მოხვედრის და შესაბამისად დაღუპვის ან, დაზიანების რისკებს. თევზსავალის ღარის სიგრძე იქნება 14,45 მეტრი. საპროექტო თევზსავალის სიგრძეზე გათვალისწინებულია 8 ერთეული (თითო 45 სმ სიმაღლის) საფეხურის მოწყობა. გზმ-ის ანგარიშში მოცემული ინფორმაციით, ეკოლოგიური ხარჯის (0,73 მ³/წმ) ნაწილი 0,12 მ³/წმ გატარდება ე.წ. კიბისებური თევზსავალის საშუალებით, ხოლო დანარჩენი გატარებული იქნება კაშხლის ფარებიდან.

გზმ-ის ანგარიშში მოცემული ინფორმაციით დაგეგმილია კომბინირებული ტიპის სადერივაციო-სადაწნეო სისტემის მოწყობა, კერძოდ:

- სადაწნეო მილსადენი (სათავე კვანძის სალექარიდან, სიგრძე 1210 მ.).
- სადაწნეო გვირაბი (გამათანაბრებელ რეზერვუარამდე სიგრძე 1249 მ.).
- სადაწნეო მილსადენი ჰესის შენობამდე (სიგრძე 292 მ.).

სადაწნეო 1210 მეტრის მიწისქვეშა ფოლადის მილსადენი დაიწყება სალექარის ბოლოდან(შიდა დიამეტრით 2000 მმ, კედლის სისქით 12 მმ). მილსადენის ტრასა გავა მდინარის მარცხენა ნაპირზე არსებული გზის კიდეზე, ფერდობის მხარეს და დასრულდება ჰესის სადაწნეო გვირაბის შესასვლელთან. წარმოდგენილი პროექტის მიხედვით, გვირაბის სიგრძე შესასვლელი პორტალიდან გამათანაბრებელ რეზერვუარამდე იქნება 1249 მეტრი (დიამეტრი 3,2 მეტრი). გვირაბის ბოლოს (გამოსასვლელ პორტალთან ახლოს) მოეწყობა გამათანაბრებელი რეზერვუარი. რეზერვუარის სიმაღლე იქნება 23,5 მეტრი (დიამეტრი 7 მეტრი). გვირაბის გაყვანა მოხდება ბურღვა-აფეთქების მეთოდის გამოყენებით. გვირაბის გაყვანის სამუშაოები შესრულდება ორივე პორტალიდან, პარალელურ რეჟიმში. პორტალების შესასვლელებთან მოწყობილი იქნება სამშენებლო მოედნები, შესაბამისი ინფრასტრუქტურით. შესასვლელი პორტალიდან სადრენაჟო წყლების მიღება მოხდება ტუმბოს საშუალებით, ხოლო გამოსასვლელი პორტალიდან თვითდინებით. სადრენაჟო წყლების შეწონილი ნაწილაკებისაგან გაწმენდის მიზნით მოწყობილი იქნება სალექარები.ჩატარებული გეოლოგიური კვლევების, მიხედვით შესრულდა გვირაბის მოპირკეთების კონსტრუქციის წინასწარი გაანგარიშება. გვირაბის შემდეგ, ჰესის შენობამდე სადერივაციო სისტემა გაგრძელდება 292 მეტრის სადაწნეო მილსადენით (შიდა დიამეტრით - 2,0 მ.), რომელიც გათვლილია 9,6 მ³/წმ ხარჯის გატარებაზე.

სააგრეგატე შენობის განთავსება გათვალისწინებულია მდინარე ნენსკრას მარჯვენა ტერასაზე, ზღვის დონიდან 706,50 მ. ნიშნულზე, რომლის გარე ზომებია 36x14,3x15,15

მეტრი. სააგრეგატო შენობაში დამონტაჟებულ ტურბინა-აგრეგატებს წყალი მიეწოდება ფოლადის მილებით ($d=1200$ მმ.) მოწყობილი სატურბინე განშტოებების მეშვეობით. ჰესის სააგრეგატო შენობა შედგება ტურბინა-გენერატორების, სამონტაჟო დარბაზის (სამანქანე განყოფილება), სამონტაჟო მოედნისა და სამომსახურეო და სატრანსფორმატორო მიშენებისაგან.

წარმოდგენილი გზის ანგარიშის თანახმად, დარჩი ჰესის მიერ გამომუშავებული ელექტროენერჯის 35/110 კვ. ძაბვის ქსელში გაცემის მიზნით გათვალისწინებულია ძირითადი და სარეზერვო მიერთების განხორციელება.

ქვესადგური განთავსდება სოფ. ლუხის სიახლოვეს, უახლოესი მოსახლიდან 550 მეტრის დაშორებით. ქვესადგურის ტერიტორიის საერთო ფართობი შეადგენს 3400 მ²-ს. პროექტის მიხედვით დაგეგმილია ტერიტორიის მცენარეული საფარისაგან გაწმენდა და 12%-იანი ქანობის ფორმირება გრძივად და 1%-იანი ქანობის განივად. პროექტი ითვალისწინებს 30 მ² ფართობის მართვის პუნქტის შენობის მოწყობას. მოეწყობა ქვესადგურის ტერიტორიის ღამის განათება და შიდა სამოედნო გზა. ზეთის ავარიული დაღვრის შემთხვევაში, მისი ტერიტორიაზე გავრცელების პრევენციის მიზნით, ძალოვანი ტრანსფორმატორების საძირკვლის ქვეშ მოწყობილი იქნება ღორღით შევსებული რკინაბეტონის ავზები, რომლებიც დაკავშირებული იქნება 25 მ³ ტევადობის მიწისქვეშა რეზერვუართან.

ძირითადი მიერთება მოხდება ქ/ს „დარჩის“ შეჭრის გზით 110 კვ. ძაბვის საპროექტო საჰაერო ეგზ „ნენსკრა-ხუდონზე“. საპროექტო ქვესადგური „დარჩის“ მიერთების წერტილიდან ეგზ „ნენსკრა-ხუდონის“ N52 ანძამდე მანძილი შეადგენს 285,4 მეტრს. (ქ/ს „დარჩი-დან N52-1 ანძამდე მანძილი- 45.1 მ.) აღნიშნულიდან გამომდინარე, N 52 ანძასა და ქ/ს „დარჩის“ შორის გათვალისწინებულია ორი ერთეული საყრდენის ტიპის ორჯაჭვიანი (N 52.1 და N 52.2) ანძის განთავსება. N52-1 და N52-2 ანძები იქნება ინდივიდუალური კონსტრუქციის მქონე კუთხურ-ანკერული ტიპის. განთავსების ადგილი წარმოადგენს თავისუფალ ტერიტორიას, სადაც მცენარეული საფარი წარმოდგენილი არ არის, ხოლო სამუშაოების ჩასატარებლად მისასვლელი გზის მოწყობა არ არის საჭირო.

დარჩი ჰესის მიერ გამომუშავებული ელექტროენერჯის ქსელში ევაკუაციის სარეზერვო საშუალებად, დაგეგმილია არსებულ „საგერგილა 35/6“ ქვესადგურთან მიერთება. აღნიშნულისათვის გათვალისწინებულია დაახლოებით 2.53 კმ. სიგრძის (35 კვ. ძაბვის) მიწისქვეშა ელექტროგადამცემი კაბელის გაყვანა. ელექტროგადამცემი მიწისქვეშა კაბელის განთავსება მოხდება საქართველოს საავტომობილო გზების დეპარტამენტის ტექნიკური მოთხოვნების შესაბამისად, ვინაიდან მიწისქვეშა ელექტროგადამცემი კაბელის განთავსება დაგეგმილია „ხაიში-საკენი-ომარიშარას“ საავტომობილო გზის კმ0+000მ-დან კმ2+200მ-მდე მონაკვეთის გასწვრივ. საკაბელო ხაზი განთავსდება ბეტონის დახურულ კიუვეტში მიწის ზედაპირიდან 1,1-1,2 მეტრის სიღრმეში.

სამშენებლო ბანაკის მოსაწყობად დაგეგმილია ჰესის სააგრეგატო შენობის განთავსების მიმდებარედ (ჩრდილოეთით), მდ. ნენსკრას მარჯვენა სანაპიროზე (მიახლოებითი კოორდინატები - X – 270368; Y – 4762404.). გზის ანგარიშში მოცემული ინფორმაციით, ტერიტორიის განლაგება ხელსაყრელია ძირითადი სამშენებლო მოედნების (ჰესის შენობა, გვირაბის პორტალი, გამათანაბრებელი რეზერვუარი) სიახლოვიდან გამომდინარე. ტერიტორიის საზღვრიდან უახლოესი საცხოვრებელი სახლი (სოფ. ლუხი),

დაცილებულია დაახლოებით 450 მ-ით. სამშენებლო ბანაკში გათვალისწინებულია საოფისე კონტეინერების, ავტოსადგომების, ღია და დახურული სასაწყობე უბნების, წყალმომარაგების და წყალარინების სისტემების, 60 მ3/სთ წარმადობის (86 400 მ3/წელ) ბეტონის კვანძის, დამხმარე საამქროს (სამსხვრევ-დამხარისხებლის გამოყენება დაგეგმილი არ არის) მოწყობა. გარდა აღნიშნულისა, დროებითი სამშენებლო ინფრასტრუქტურა (სასაწყობე უბნები და დამხმარე სათავსოები, მექანიკური დამუშავების უბნები და სხვა) განლაგდება სათავე ნაგებობის ტერიტორიაზე და გვირაბის პორტალებთან. ეგზ-ის სამშენებლო უბნების მომარაგება ანძებით, რკინაბეტონის კონსტრუქციებით და სადენებით იწარმოებს ავტოტრანსპორტით ცენტრალური სამშენებლო ბანაკიდან (დარჩის ჰიდროელექტროსადგურის სამშენებლო ბანაკი).

მშენებლობის ეტაპზე ძირითად სატრანსპორტო გზად გამოყენებული იქნება ზუგდიდი-ჯვარი-მესტია-ლასდილის და ნენსკრას ხეობაში გამავალი საავტომობილო გზები. აღსანიშნავია, რომ მისასვლელი გზა (გრუნტიანი გზა) არსებობს საპროექტო სათავე ნაგებობის ტერიტორიამდე. შესაბამისად, პროექტის ფარგლებში ახალი მისასვლელი გზების მოწყობა მასშტაბურ სამუშაოებთან არ იქნება დაკავშირებული. გზმ-ის ანგარიშის თანახმად ახალი გზის გაყვანის საჭიროება არსებობს გვირაბის გამოსასვლელი პორტალის და გამათანაბრებელი რეზერვუარის განთავსების ადგილამდე. ასევე გვირაბის გამოსასვლელი პორტალიდან, ჰესის შენობამდე მილსადენის მშენებლობისათვის გათვალისწინებულია გზის მიყვანა 6 სხვადასხვა უბანზე. ჰესის უბანზე საჭირო გრუნტის გზების საერთო სიგრძე იქნება 2066 მეტრი. გზმ-ის ანგარიშში განხილულია აღნიშნული მონაკვეთები, რომელიც დაპროექტებულია შპს „წყალპროექტის“ მიერ.

მშენებლობის პროცესში ადგილი ექნება გამონამუშევარი ქანების წარმოქმნას, რომლებიც დაექვემდებარებიან მუდმივ განთავსებას. აღსანიშნავია, რომ წარმოქმნილი გრუნტის ნაწილი გამოყენებული იქნება პროექტის მიზნებისთვის (მათ შორის მისასვლელი გზებისა და ნაპირდამცავი ნაგებობების მოწყობა). ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, სანაყაროების მოსაწყობად შეირჩა 2 ტერიტორია (ჯამური ფართობი 25 400 მ2, მიახლოებითი მოცულობა 110 000 მ3), კერძოდ:

N1 სანაყაროს მოსაწყობად შერჩეული ტერიტორია მდებარეობს ჰესის სააგრეგატო შენობის სიახლოვეს, მდ. ნენსკრას მარჯვენა სანაპიროს პირველ ტერასაზე (1. X - 270479.0 - Y - 4762631.9 2. X -270517.9; Y -4762603.5. 3. X - 270456.3; Y - 4762396.9 4. X - 270446.6 Y - 4762390.9;). ტერიტორიის ფართობი შეადგეს 8300 მ2-ს, ხოლო მოცულობა იქნება დაახლოებით 35000 მ3. შერჩეულ ტერიტორიაზე წარმოდგენილია ერთეული ხე-მცენარეები, ხოლო ნიადაგის ნაყოფიერი ფენა პრაქტიკულად არ არსებობს. სანაყაროს ტერიტორიაზე ფუჭი ქანების ტრანსპორტირებისათვის გამოყენებული იქნება არსებული საავტომობილო გზა.

N2 სანაყაროსათვის შერჩეული ტერიტორია მდებარეობს სოფ. ლუხის მიმდებარედ, მდ. ნენსკრას მარჯვენა სანაპიროსა და საავტომობილო გზას შორის. შერჩეული ტერიტორიის ფართობია 17100 მ2, ხოლო მოცულობა დაახლოებით 75 000 მ3 (ტერიტორიის კოორდინატები: X - 270572.3 Y - 4761716.8; 2) X - 270621.1 Y - 4761591.8; 3) X - 270751.2 Y - 4761506.0; 4) - 270602.9 Y - 4761738.8; 5) X - 270765.7 Y - 4761534.4). სანაყაროს ტერიტორიაზე ნიადაგის ნაყოფიერი ფენა პრაქტიკულად არ არსებობს, მიწის ზედაპირი ისევე, როგორც პირველი სანაყაროს შემთხვევაში დაფარულია ლოდებით და ხრემით.

გეოდინამიკური პირობების მიხედვით, მილსადენის განლაგების ზოლში გამოვლენილი გეოლოგიური პროცესები და მოვლენები არაერთგვაროვანია. ჩატარებული კვლევებით

დადგინდა, რომ საპროექტო ნაგებობათა განლაგების ზოლში, გეოდინამიკური პირობები საკმაოდ რთულია. აღნიშნება როგორც ეროზიული მოვლენები, ასევე თოვლის ზვავები და ქვათაცვენა. აღსანიშნავია აგრეთვე მდინარის მარცხენა ფერდობიდან ე.წ. დარული თოვლის ზვავების წარმოქმნა, დიდთოვლობის დროს. დარჩი ჰესის სათავე ნაგებობის განთავსების უბანზე მოსალოდნელია მდ. დარჩი-ორმელეთის ადიდება და ამით გამოწვეული შესაძლო ეროზიული მოვლენები. ეროზიული მოვლენებისგან თავდაცვის მიზნით დაგეგმილია შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების გატარება, მათ შორის ნაპირდამცავი ნაგებობების მოწყობა და საჭიროების შემთხვევაში პერიოდული გაწმენდითი სამუშაოები.

სამშენებლო სამუშაოების მოსამზადებელ ეტაპზე ემისიები დაკავშირებული იქნება ნაყოფიერი ფენის მოხსნის და ნაყარში გადატანის, ტერიტორიაზე ტექნიკის და მასალის მობილიზაციისას, სამშენებლო ბანაკის და სამუშაო უბნების მოწყობის პროცესში წარმოქმნილ მტვერთან და გამონახობლქვთან. მოსამზადებელი სამუშაოები იწარმოებს დასახლებული პუნქტიდან დაახლოებით 450 მეტრის დაშორებით, ხოლო რაც შეეხება სათავე ნაგებობიდან გვირაბის დასავლეთ პორტალამდე უბანს, აღნიშნულ ზონაში დასახლებული პუნქტები არ მდებარეობს. გზშ-ის ანგარიშში მოცემული ინფორმაციით, ჩატარდა ზემოქამოთვლილი წყაროების ემისიის გაანგარიშება და გაზნევის ანალიზი. ჰაერის ხარისხის მოდელირება შესრულდა 500 მეტრიანი ნორმირებული ზონის საკონტროლო წერტილების მიმართ. ზემოქმედების რისკების შემცირების მიზნით გზშ-ის ანგარიშში განხილულია შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები.

მშენებლობის ეტაპზე ხმაურის წარმოქმნა მოსალოდნელია სათავე ნაგებობის, სადერივაციო გვირაბის მოწყობის და ჰესის უბნებზე. ხმაურით გამოწვეული ზემოქმედება დაკავშირებული იქნება გვირაბში ბურღვა-აფეთქებით სამუშაოებთან და ტრანსპორტის/ტექნიკის გადაადგილებასთან. გზშ-ის ანგარიშში მოცემული ინფორმაციით სავარაუდო ზემოქმედების სიდიდის და გავრცელების საზღვრების შესაფასებლად ჩატარდა ხმაურის გავრცელების გაანგარიშება. გათვლების მიხედვით სამშენებლო სამუშაოების შედეგად 300-500 მეტრით დაშორებულ საანგარიშო წერტილთან ხმაურის დაშვებულ ნორმებზე გადაჭარბება მოსალოდნელია როგორც დღის, ასევე ღამის საათებში. აღნიშნულიდან გამომდინარე გზშ-ის ანგარიშში განხილულია შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები, მათ შორის სამუშაოების განხორციელება მხოლოდ დღის საათებში. რაც შეეხება, სათავე ნაგებობის, სადერივაციო მილსადენის და გვირაბის დასავლეთის პორტალის მოწყობის უბანს, აღნიშნული ტერიტორიების სიახლოვეს დასახლებული პუნქტის არარსებობის გამო ხმაურის გავრცელებით გამოწვეული ზემოქმედება ძირითადად მოსალოდნელია ველურ ბუნებაზე, რისთვისაც გათვალისწინებულია შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები. დარჩი ჰესის ექსპლუატაციის ეტაპზე ხმაურის გავრცელების ძირითად წყაროს წარმოადგენს ჰესის შენობებში დამონტაჟებული ჰიდროაგრეგატები. ხმაურის გავრცელების შემცირების მიზნით ძალური კვანძის შიდა ინტერიერში გათვალისწინებულია ხმაურ-საიზოლაციო მასალების გამოყენება, გარდა აღნიშნულისა ტურბინები თავის მხრივ მოთავსებული იქნება გარსაცმში, რაც უზრუნველყოფს ხმაურის დონის შემცირებას.

„სახელმწიფო ტყის ფონდის საზღვრების დადგენის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2011 წლის 4 აგვისტოს № 299 დადგენილებით დამტკიცებული სახელმწიფო ტყის ფონდის საზღვრების მიხედვით, 19 876 მ² მდებარეობს სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტოს მართვას დაქვემდებარებულ ტყის ფონდში.

გზმ-ის ანგარიშში მოცემული ინფორმაციით, საპროექტო ტერიტორიაზე განხორციელდა ფლორისა და ფაუნის სავსე კვლევები, რომელიც მოიცავდა საპროექტო ტერიტორიაზე მცენარეთა აღწერა-იდენტიფიკაციას, კერძოდ: საპროექტო სათავე ნაგებობების, მისასვლელი გზების, სადაწნეო მილსადენების, გვირაბის შესასვლელი/გამოსასვლელი პორტალების, ჰესის შენობების და დამხმარე ინფრასტრუქტურის განთავსების ტერიტორიებზე. მცენარეთა სახეობების იდენტიფიკაციასა და ნუსხების შედგენასთან ერთად განისაზღვრა საფრთხის და ენდემურობის სტატუსები შესაბამისი სახეობებისთვის. საპროექტო ტერიტორიაზე ჩატარებული იქნა მერქნული რესურსების აღრიცხვის სამუშაოები (ტაქსაცია). აღრიცხული იქნა, როგორც 8 სმ-ზე მეტი, ასევე ნაკლები დიამეტრის მქონე ხე მცენარეები. საპროექტო დერეფანში ხე მცენარეების დეტალური კვლევის შედეგების მიხედვით, გავლენის ზონაში ხვდება საქართველოს წითელ ნუსხაში შეტანილი რამდენიმე სახეობა, კერძოდ: წაბლი (25 ერთეული) და ბალაშწარა (2 ერთეული). ტაქსაციის შედეგების მიხედვით ჭრას ექვემდებარება ჯამში 408 ძირი ხე. 2019 წლის ივლისის თვეში განხორციელდა ზოოლოგიური კვლევა, რომლის მიზანს წარმოადგენდა საპროექტო ტერიტორიაზე და მის შემოგარენში გავრცელებულ ცხოველების სახეობრივი შემადგენლობის აღწერა და მობინადრე ცხოველთათვის მნიშვნელოვანი საარსებო ჰაბიტატების განსაზღვრა, რომლებიც ხვდება ან/და შესაძლოა ხვდებოდეს დარჩი ჰესის საპროექტო დერეფანსა და სამშენებლო სამუშაოების ზემოქმედების არეალში. მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პერიოდში გზმ-ის ანგარიშით გათვალისწინებულია შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების გატარება.

გზმ-ის ანგარიშში მოცემული ინფორმაციით საპროექტო ტერიტორიის ფარგლებში განხორციელდა თევზჭერა და მოპოვებული სახეობების მორფოლოგიურ-ანატომიური შესწავლა. კვლევის შედეგად დადგინდა, რომ მდ. დარჩ-ორმელეთზე ბინადრობს მხოლოდ ნაკადულის კალმახი. ჰესის ექსპლუატაციისას იქთიოფაუნაზე ზემოქმედება დაკავშირებული იქნება ქვედა ბიეფში ხარჯის შემცირებასთან, წყლის შესაძლო დაბინძურებასთან, სადერივაციო სისტემაში/ტურბინაში თევზის და ლიფსიტების მოხვედრასთან, საკვები ბაზის ხელმისაწვდომობის შეცვლასთან, ხოლო კალაპოტის შემთხვევითი ჩახერგვის შემთხვევაში, მიგრაციის გართულებასთან. აღნიშნული ზემოქმედებების შემცირების მიზნით სავალდებულოა სათავე ნაგებობაზე გათვალისწინებული საფეხურებიანი თევზსავალის მოწყობა და სათავე ნაგებობების ქვედა ბიეფში დადგენილი ეკოლოგიური ხარჯის გატარება. გარდა აღნიშნულისა, უზრუნველყოფილი უნდა იქნეს გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშში მოცემული შემარბილებელი ღონისძიებების შესრულება და სისტემატური მონიტორინგი, საჭიროების შემთხვევაში დამატებითი შემარბილებელი ღონისძიებების დადგენის მიზნით.

წარმოდგენილი დოკუმენტაციის მიხედვით, საპროექტო დერეფნის ფარგლებში ან მიმდებარე ტერიტორიებზე მიწისქვეშა წყლების მომხმარებელი ობიექტები გამოვლენილი არ არის. მიწისქვეშა წყლების გამოსასვლელი ძირითადად ხვდება მდინარის სანაპირო ფერდობებზე. ვინაიდან პროექტი ითვალისწინებს გვირაბის გაყვანას, რამაც შესაძლოა გარკვეული გავლენა მოახდინოს ადგილობრივ წყალშემცველ ჰორიზონტებზე, ხოლო ნაგებობების ფუნდამენტების მოწყობის პროცესში, მიწის სამუშაოების შედეგად არსებობს გრუნტის და ზედაპირული წყლების დაბინძურების გარკვეული რისკები, გრუნტის წყლების დაბინძურების რისკების პრევენციის მიზნით დაგეგმილია ნიადაგის/გრუნტის ხარისხის დაცვასთან დაკავშირებული შემარბილებელი ღონისძიებები, მათ შორის დაბინძურებული ნიადაგის ფენის რემედიაცია.

ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის დაზიანება და სტაბილურობის დარღვევა ძირითადად მოსალოდნელია მოსამზადებელი და სამშენებლო სამუშაოების დროს, რაც დაკავშირებული იქნება ჰესის ინფრასტრუქტურის განთავსების ფარგლებში ტექნიკის გადაადგილებასთან, მიწის სამშენებლო სამუშაოებთან, დროებითი და მუდმივი ინფრასტრუქტურის მოწყობასთან და გამონამუშევარი ქანების საბოლოო განთავსებასთან. გზშ-ის ანგარიშში მოცემულია ინფორმაცია სარეკულტივაციო სამუშაოების შესახებ, რომელიც გულისხმობს დროებითი ნაგებობების და მშენებლობისას გამოყენებული დანადგარ-მექანიზმების დემობილიზაციას, მშენებლობის პროცესში დაზიანებული უბნების აღდგენას, დაბინძურებული ნიადაგების/გრუნტის მოხსნას და სარემედიაციოდ გატანას. სამშენებლო სამუშაოების დასრულების შემდეგ იგეგმება სარეკულტივაციო სამუშაოების განხორციელება „ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის მოხსნის, შენახვის, გამოყენების და რეკულტივაციის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2013 წლის 31 დეკემბრის №424 დადგენილებით დამტკიცებული ტექნიკური რეგლამენტის მოთხოვნების მიხედვით. რეკულტივაციას დაექვემდებარება ყველა კატეგორიის დაზიანებული ნიადაგი, ასევე მისი მიმდებარე მიწის ნაკვეთები, რომლებმაც უარყოფითი ზემოქმედების შედეგად ნაწილობრივ ან მთლიანად დაკარგეს ნაყოფიერება.

მოსამზადებელი და მშენებლობის ეტაპებზე მოსალოდნელია გარკვეული რაოდენობის სახიფათო და სხვა ტიპის ნარჩენების წარმოქმნა. რაოდენობრივი თვალსაზრისით აღსანიშნავია მიწის სამუშაოების შესრულების და გვირაბის გაყვანის პროცესში წარმოქმნილი გამონამუშევარი ქანები.

გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილია მშენებლობის და ექსპლუატაციის ეტაპზე გარემოზე ზემოქმედების შემარბილებელი ღონისძიებები, გარემოზე ზემოქმედების მართვის გეგმა, ბუნებრივ და სოციალურ გარემოზე ზემოქმედების მონიტორინგის გეგმა, ნარჩენების მართვის გეგმა, ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების მართვის გეგმა, დასკვნები და რეკომენდაციები.

ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე სამინისტრომ უზრუნველყო წარმოდგენილი გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშის, როგორც სამინისტროს ოფიციალურ ვებგვერდზე, ისე მესტიის მუნიციპალიტეტის მერიის ადმინისტრაციული ერთეულის და წარმომადგენლობითი ორგანოს საინფორმაციო დაფებზე განთავსება. სამინისტროში წარმოდგენილ გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშსა და თანდართულ დოკუმენტაციასთან ერთად, სამინისტროს ვებგვერდზე ატვირთული იყო პრეზენტაცია, სადაც საზოგადოებას შესაძლებლობა ჰქონდა გაცნობოდა მოკლე ინფორმაციას პროექტთან დაკავშირებით. „საქართველოში ახალი კორონავირუსის გავრცელების აღკვეთის მიზნით გასატარებელი ღონისძიებების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2020 წლის 23 მარტის №181 დადგენილებაში ცვლილების შეტანის თაობაზე” საქართველოს მთავრობის 2020 წლის 26 მარტის №196 დადგენილების შესაბამისად, მესტიის მუნიციპალიტეტში შპს „დარჩის“ მდ. დარჩ-ორმელეთზე (მდ. ნენსკრას მარჯვენა შენაკადზე) ჰიდროელექტროსადგურის (დარჩი ჰესი 18 მგვტ) მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პროექტზე გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემისთვის დაწყებული ადმინისტრაციული წარმოება განხორციელდა საჯარო განხილვის ჩატარების გარეშე და ადმინისტრაციულ წარმოებაში საზოგადოების მონაწილეობა და მის მიერ მოსაზრებებისა და შენიშვნების წარდგენის შესაძლებლობა უზრუნველყოფილი იქნა წერილობით. აღსანიშნავია, რომ გზშ-ის განცხადებები განთავსდა მესტიის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე. ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე დაინტერესებული საზოგადოების მხრიდან აღნიშნულ პროექტთან დაკავშირებით სამინისტროში შენიშვნები და მოსაზრებები არ დაფიქსირებულა.

აღნიშნული გზშ-ის ანგარიში განიხილეს შესაბამისმა ექსპერტებმა და სპეციალისტებმა გარემოსდაცვითი შეფასების სხვადასხვა მიმართულებით, რომელთა დასკვნების

შეჯერებისა და წარმოდგენილი დოკუმენტაციის შეფასების, ასევე გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის მე-12 მუხლის და ამავე კოდექსის I დანართის 22-ე პუნქტის საფუძველზე,

ვ ბ რ ძ ა ნ ე ბ:

1. გაიცეს გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება „მესტიის მუნიციპალიტეტში, შპს „დარჩის“ მდ. დარჩ-ორმელეთზე (მდ. ნენსკრას მარჯვენა შენაკადზე) ჰიდროელექტროსადგურის (დარჩი ჰესი 18 მგვტ) მშენებლობასა და ექსპლუატაციაზე.
2. ბრძანების პირველი პუნქტით გათვალისწინებული გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება გაიცემა განუსაზღვრელი ვადით;
3. შპს „დარჩმა“ საქმიანობა განახორციელოს წარმოდგენილი გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშის, ტექნოლოგიური სქემის, გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შემარბილებელი ღონისძიებების, მათ შორის ბიომრავალფეროვნებაზე ზემოქმედების შერბილებისა და საკომპენსაციო ღონისძიებების, გარემოსდაცვითი მონიტორინგის და ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების გეგმების, დასკვნებისა და რეკომენდაციების შესაბამისად.
4. შპს „დარჩმა“ მშენებლობის დაწყებამდე უზრუნველყოს ფუჭი ქანების სანაყაროების (მათ შორის დროებითი სანაყაროების) დეტალური პროექტების სამინისტროში შესათანხმებლად წარმოდგენა shape ფაილებთან ერთად;
5. შპს „დარჩმა“ მშენებლობის დაწყებამდე უზრუნველყოს სამშენებლო მოედნების/ბანაკების დეტალური პროექტის შემუშავება shape ფაილებთან ერთად და სამინისტროში შესათანხმებლად წარმოდგენა, ხოლო იმ შემთხვევაში, თუ მოხდება ზედაპირული წყლის ობიექტში წყალჩაშვება, ასევე თუ საპროექტო ტერიტორიაზე წარმოდგენილი იქნება ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების სტაციონარული წყაროები, სავალდებულოა უშუალოდ საქმიანობის განმახორციელებლის მიერ, სამინისტროსთან შეთანხმებული იქნეს „ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების სტაციონარული წყაროების და მათ მიერ გაფრქვეულ მავნე ნივთიერებათა ინვენტარიზაციის ტექნიკური ანგარიში“ და „ზედაპირული წყლის ობიექტებში ჩამდინარე წყლებთან ერთად ჩაშვებულ დამაბინძურებელ ნივთიერებათა ზღვრულად დასაშვები ჩაშვების (ზდჩ) ნორმების“ პროექტი.
6. შპს „დარჩმა“ ჰესის ექსპლუატაციაში გაშვებამდე უზრუნველყოს წყალაღებამდე (შეტბორვის არეალის გარეთ) და ჰესის ქვედა ბიეფში ავტომატური წყლის დონის მზომი საგუშაგოების მოწყობა, წყლის ხარჯების დადგენილი სიხშირით (წელიწადში საშუალოდ 25-30 ჯერ) გაზომვა, წყლის დონეებსა და ხარჯებს შორის დამოკიდებულების მრუდების აგება და ყოველდღიური დონეების და ხარჯების შესახებ ინფორმაციის ყოველკვარტალურად სამინისტროში წარმოდგენა. იმ შემთხვევაში, თუ წარმოდგენილი ინფორმაციის შედეგად დაფიქსირდება წყლის ბიომრავალფეროვნებაზე უარყოფითი ზემოქმედება, ჰესის ოპერირება განახორციელოს სამინისტროს მიერ დადგენილი გაზრდილი ეკოლოგიური ხარჯის შესაბამისად.

7. შპს „დარჩმა“ მშენებლობის დაწყებამდე უზრუნველყოს გვირაბის ბურღვა-აფეთქების ტექნოლოგიის გამოყენების შედეგად გამოწვეულ ბიომრავალფეროვნებაზე შესაძლო ზემოქმედების, ამ ზემოქმედების თავიდან აცილების, შერბილების ან/და საკომპენსაციო ღონისძიებების შესახებ ინფორმაციის სამინისტროში შესათანხმებლად წარმოდგენა.
8. შპს „დარჩმა“ მშენებლობის დაწყებამდე უზრუნველყოს ლახამის ჰიდროელექტროსადგურის კასკადსა (ლახამი 1 ჰესი 6.4 მგვტ და ლახამი 2 ჰესი 9.6 მგვტ) და ნენსკრა ჰესთან მიმართებით ბიომრავალფეროვნების კუმულაციური ზემოქმედების შესახებ დამატებითი ინფორმაციის სამინისტროში განსახილველად წარმოდგენა, საჭიროების შემთხვევაში შესაბამისი შემარბილებელი და/ან საკომპენსაციო ღონისძიებების განსაზღვრისა და გატარების მიზნით.
9. შპს „დარჩმა“ მშენებლობის დაწყებიდან **1 წლის** ვადაში უზრუნველყოს მდ. დარჩი-ორმელეთში ნაკადულის კალმახის ლიფსიტის 5000 ინდივიდის ყოველწლიურად გაშვების საკმარისობის, მათ შორის მდინარე დარჩი-ორმელეთში გასაშვები კალმახის ინდივიდთა ასაკის, ზომისა და წონის შესახებ დამატებითი (დასაბუთებული) ინფორმაციის სამინისტროში წარმოდგენა.
10. შპს „დარჩმა“ მშენებლობის დაწყებამდე უზრუნველყოს მშენებლობის ეტაპისთვის მომზადებული მონიტორინგის გეგმაში, წყლის ხარჯის შემცირების გამო მცენარის ფესვთა სისტემაზე დაკვირვების საკითხის ასახვა, საჭიროების შემთხვევაში დამატებითი შემარბილებელი და ან საკომპენსაციო ღონისძიებების განსაზღვრის მიზნით. საქმიანობა განახორციელოს შეთანხმებული გეგმის შესაბამისად;
11. შპს „დარჩმა“ გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემიდან ერთი თვის ვადაში სამინისტროში შესათანხმებლად წარმოადგინოს მილსადენების ჩაღრმავების შესახებ დეტალური გეგმა.
12. შპს „დარჩმა“ გვირაბის გაყვანის პარალელურად დამატებით უზრუნველყოს გვირაბის არეალში მიწისქვეშა წყლების გამოსავლების იდენტიფიცირება, მისი არინების ღონისძიებების დასახვა და სამინისტროში შესათანხმებლად წარმოდგენა.
13. შპს „დარჩმა“ გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემიდან **ექვსი თვის** ვადაში უზრუნველყოს გვირაბიდან ფილტრაციული წყაროების ჰიდრომეტრიულ და სადაწნეო მილსადენის გადაადგილებებზე გეოდეზიური მეთოდებით დაკვირვებაზე მონიტორინგის პროგრამის სამინისტროში შესათანხმებლად წარმოდგენა;
14. შპს „დარჩმა“ გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემიდან **სამი თვის ვადაში** სათავე ნაგებობების მშენებლობის პერიოდში (მდინარის ზღუდარებით გადაკეტვა), ხოლო ექსპლუატაციაში შესვლამდე (სალექარის გარეცხვის სავარაუდო რეჟიმებისა და გარეცხვის პერიოდში) უზრუნველყოს იქთოფაუნისათვის მიყენებული ზარალის პროგნოზის განსაზღვრა და შესაბამისი საკომპენსაციო ღონისძიებების შესახებ დამატებითი ინფორმაციის სამინისტროში შესათანხმებლად წარმოდგენა;
15. შპს „დარჩმა“ მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე ინფრასტრუქტურული ობიექტების განლაგების სივრცეში უზრუნველყოს გეოლოგიური პროცესების მონიტორინგი და მონიტორინგის შედეგების **ექვს თვეში** ერთხელ სამინისტროში წარმოდგენა, საჭიროების შემთხვევაში შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების განსაზღვრისა და გატარების მიზნით.

16. შპს „დარჩმა“ მშენებლობის დაწყებამდე სახელმწიფო ტყის ფონდის მართვას დაქვემდებარებულ ფართობებზე, ნებისმიერი ქმედება განახორციელოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით და უზრუნველყოს აღნიშნული საკითხის სსიპ ეროვნულ სატყეო სააგენტოსთან შეთანხმება;
17. შპს „დარჩმა“ სამშენებლო სამუშაოების განხორციელება უზრუნველყოს „ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის მოხსნის, შენახვის, გამოყენების და რეკულტივაციის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2013 წლის 31 დეკემბრის №424 დადგენილებით დამტკიცებული ტექნიკური რეგლამენტით გათვალისწინებული მოთხოვნების შესაბამისად;
18. შპს „დარჩმა“ მშენებლობის დაწყებამდე უზრუნველყოს ნარჩენების მართვის გეგმის შემუშავება და სამინისტროსთან შეთანხმება საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის მინისტრის 2015 წლის 4 აგვისტოს N211 ბრძანების შესაბამისად. ნარჩენების მართვა უზრუნველყოს შეთანხმებული გეგმისა და ნარჩენების მართვის კოდექსისა და მისგან გამომდინარე კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტების მოთხოვნებისა და ვალდებულებების შესაბამისად;
19. შპს „დარჩმა“ მშენებლობის დაწყებისა და ექსპლუატაციაში გაშვების შესახებ დაუყოვნებლივ აცნობოს საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს;
20. შპს „დარჩმა“ გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების სხვა პირზე გადაცემის შემთხვევაში გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გადაცემა განახორციელოს „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსით“ დადგენილი წესით;
21. ბრძანება დაუყოვნებლივ გაეგზავნოს შპს „დარჩს“;
22. ბრძანება ძალაში შევიდეს შპს „დარჩის“ მიერ ამ ბრძანების გაცნობისთანავე;
23. ბრძანების ძალაში შესვლიდან 5 დღის ვადაში გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება განთავსდეს სამინისტროს ოფიციალურ ვებგვერდზე და მეტიის მუნიციპალიტეტის აღმასრულებელი ან/და წარმომადგენლობითი ორგანოების საინფორმაციო დაფებზე;
24. ეს ბრძანება შეიძლება გასაჩივრდეს თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიაში (თბილისი, დ. აღმაშენებლის ხეივანი, მე-12 კმ. N6) მხარის მიერ მისი ოფიციალური წესით გაცნობის დღიდან ერთი თვის ვადაში.

ლევან დავითაშვილი

მინისტრი